

UDK: 94(575.1-25)

Mavluda MAMATOVA,
NavDPI talabasi
E-mail: mamatova@gmail.com

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD F.Fayziyeva taqrizi asosida

XOTIN- QIZLARING TADBIRKORLIK FAOLIYATIDAGI O'RNI VA ROLI (NAVOIY VILOYATI MISOLIDA)

Annotatsiya

Ushbu maqolada xotin-qizlarning bandligini ta'minlagan holda ularni tadbirkorlik sohasiga jalb etish, xotin-qizlarning tadbirkorlik sohasiga qo'shgan hissasi va Navoiy viloyati xotin qizlarining tadbirkorlik faoliyati haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Xotin-qizlar, Navoiy viloyati, Ayollar daftari, "Tadbirkorlik asoslari", Konimex, Nurota, Xatirchi, Navbahor, Subsidiya, Karmana tuman, Talqoq mahalla, Umida Gulomova, NavDPI, Saidova Dilrabo, "Shuhrat" medali, Maftuna Rahimova, Manzura Hasanova, Shaxnoza Ro'ziyeva, Ziynat Abdullayeva, "Faol tadbirkor" ko'krak nishoni, "Chados" MChJ.

РОЛЬ И РОЛЬ ЖЕНЩИН В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ НАВОЙСКОЙ ОБЛАСТИ)

Аннотация

В данной статье представлена информация о занятости женщин и их вовлеченности в бизнес-сектор, вкладе женщин в бизнес-сектор, а также предпринимательской деятельности дочерей женщин в Навоийской области.

Ключевые слова: Женщины-девушки, Навоийская область, Женская тетрадь, "Основы предпринимательства Конимех, Нурота, Хатирчи, Навбахор, Субсидия, Карманинский район, Талкоқ Махалля, Умида Гуломова, NavDPI, Saidova Dilrabo, медаль "Шухрат", Мафтун Рахимова, Манзура Гасанова, Шахноза Рузиева, Зиинат Абдуллаева, Знак "Активный предприниматель", ООО "Чадос".

ROLE AND ROLE OF WOMEN IN ENTREPRENEURIAL ACTIVITY (ON THE EXAMPLE OF NAVOI REGION)

Annotation

This article provides information on the employment of women and their involvement in the business sector, the contribution of women to the business sector, as well as the entrepreneurial activities of women's daughters in the Navoi region.

Key words: Women-girls, Navoi region, Women's notebook, "Entrepreneurship basics Konimex", Nurota, Khatirchi, Navbahor, Subsidy, Karmana district, Talqoq Mahalla, Umida Gulomova, NavDPI, Saidova Dilrabo, "Shuhrat" medal, Maftuna Rahimova, Manzura Hasanova, Shakhnoza Ruzieva, Ziynat Abdullaeva, "Active entrepreneur badge", "Chados" LLC.

Kirish. Mamlakatimizda bozor iqtisodiyoti munosabatlarining joriy etilishi tufayli yurtdoshlarimizning ong-u tafakkuri va dunyoqarashi qanchalik o'zgarib ketgani ham shundan dalolat beradi. Ko'pchilikka yaxshi ayonki, 90 - yillarning boshlarida aksariyat odamlar bizda ham kimningdir xususiy zavodi, yoki fermasi u yoqda tursin kichginagina do'koni bo'lishi mumkinligini ham tasavvur eta olmas, tasavvur eta olganda ham o'ziga qabul qila olmas edi. Chunki hamma narsa davlat mulki bo'lgan eski tuzumda xususiy mulkka ega bo'lish, tadbirkorlik va kichik biznes bilan shug'ullanish bizga, begona bo'lgan tushunchalar sifatida baholanar edi Bugungi kunda esa xususiy mulk tushunchasiga nisbatan munosabat qanday o'zgarib u hayotimizdan qanchalar chuqur joy olib borayotganiga barchamiz guvohimiz va bu holat hech kimni xayron qoldirmaydi[1]. Ammo Bugungi kunda esa tadbirkorlik faoliyatini yo'lga quyishga doir ko'pdan-ko'p islohotlar amalga oshirilib, ularning tub negizida xalqimiz iqtisodiyotini yanada boyitish, savdo iqtisodiy masalalarda chet davlatlar bilan bevosita raqobatbardoshlikni yo'lga quyish kabi masalalar yo'lga quyilgan. Shuningdek, tadbirkorlikni rivojlantirish, aholini ish bilan ta'minlash, xotin-qizlar o'rtasida tadbirkorlik faoliyatini kengaytirish, ularni ijtimoiy faolligi va mavqini yuksaltirish, moddiy va ma'naviy jihatdan qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari amalga oshirilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadbirkorlik haqida so'z ketganda, avvalo, Tadbirkorlik bu – doimo o'z ishining fidoyisi, bilimdonidir. O'zbekiston Respublikasi "Tadbirkorlik erkinligi kafolatlari to'g'risida"gi qonunida tadbirkorlik faoliyati tushunchasiga quyidagicha ta'rif berilgan: "Tadbirkorlik faoliyati, tadbirkorlik faoliyati subyektlari tomonidan qonun hujjatlarig muvofiq amalga oshiriladigan, tavakkal qilib va o'z mulkiy javobgarligi ostida daromad (foyda) olishga qaratilgan

tashabbuskor faoliyat" demakdir. Ushbu mashaqqatli sohada xotin-qizlarimiz ham o'zlarining faoliyatlarini yo'lga quyib yurtimiz rivojiga ulkan xissa qo'shib kelmoqda desak mubolga bo'lmaydi[2].

Qolaversa, Tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yan ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish, resurs va sarmoyalarni teng taqsimlash borasida qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022- yil 7-martdagi PF-87-son qaroriga asosan tadbirkor ayollarga subsidiyalar miqdorini 7 mln so'mdan 10 mln. so'mgacha oshirish ko'zda tutilgan. Ushbu subsidiya biznesni boshlash va biznes yuritishlari uchun zarur bo'lgan asbob uskunalar va asboblarni sotib olish uchun beriladi. Bu esa o'z navbatida tadbirkorlik qilish istagida bo'lgan ayollarimizga yanada qo'laylik tug'diradi[3].

O'zbekiston Xotin-qizlar Qo'mitasi va boshqa hamkor tashkilotlar tomonidan oilaviy va xotin-qizlar tadbirkorligi va kasanachilikni rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha ish joylari barpo etish, o'z biznesini boshlash istagidagi xotin-qizlarni iqtisodiy, huquqiy bilimni yuksaltirishga oid qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Bunda tijorat banklari tomonidan kredit mablag'lar ajratildi. Ayni paytda, Navoiy viloyatida ikki mingdan ziyod tadbirkor ayollar faoliyat yuritmoqda. Mahallarda xotin-qizlarni tadbirkorlikka jalb etish aholi bandligini ta'minlashga qaratilgan seminarlar, davra suhbatlari o'kazilmoqda. „O'z biznesingni yo'lga quy“, „Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish“, „Ayol tadbirkor bo'lsa, oila farovon bo'ladi“ kabi mavzularda tashkil etilgan davra suhbatlari ko'plab xotin qizlarni bu sohaga qiziqishlarini yanada orttirmoqda[4].

Navoiy viloyatida 2023-yilning yanvar-avgust oylarida yangi tashkil etilgan tadbirkorlik subyektlari soni 2746 taga yetdi.

Shundan, mikrofirmalar 2738 tani, yirik korxonalar 8 tani tashkil etadi. Navoiy viloyati har bir tumanida, xususan, Konimex tumanida "Tadbirkorlik asoslari" o'quv kursi 60 soatga mo'ljallangan dastur asosida darslar tashlik etilib, bu darslarda 2024-yilda "Ayollar daftari" ro'yhatiga kirgan, ijtimoiy himoya reyestrda turuvchi tadbirkorlik qilish istagini bildirgan xotin-qizlar o'qitilib moliyaviy bilimlar va kredit resurslaridan foydalanish biznes reja tuzish kabi eng muhim bilimlarni egallashmoqda[5].

Viloyatda 2022-yilda tadbirkor ayollar rahbarligida kichik korxonalar va mikro firmalar tomonidan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar 3824,0 mlrd. so'mni tashkil etdi. Bu 2021-yilning mos davriga nisbatan 824,6 mlrd. so'mga ko'paygan. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2023-yilda 26 ta mahalliy sanoat markazi va kichik zonalarini tashkil etish hamda oilaviy tadbirkorlik dasturlari uchun qo'shimcha 100 mlrd so'm, kelgusida 600 mlrd so'm, yo'naltirish hamda Nurota, Xatirchi, Navbahordagi bo'sh binolarda mono markazlar tashkil etish vazifasi yuklatilgan[6].

Tadbirkor xotin-qizlar misolida Navoiy viloyati Karmana tumanidagi Talqoq mahallasida o'zining Qandolatchilik sexini ochgan Umida Gulomovani keltirishimiz mumkin. Umida Gulomova o'zining tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yib o'z atrofiga "Ayollar daftari"dagi 23 nafar xotin-qizlarni jamlab, ularning bandligini ta'minlashda hissa qo'shgan.

Shuningdek, viloyatda yoshlar bilan ishlash, ularning qiziqishlarini ro'yobga chiqarish maqsadida, o'z mehnati irodasi bilan katta yutuqlarga erishgan tadbirkorlar hamda biznes vakillari bilan "Tadbirkor va Yoshlar" uchrashuvlari tashkil qilini b kelinmoqda. Bunday uchrashuvlardan biri Navoiy Davlat Pedagogika Institutida bo'lib o'tdi. Bu uchrashuvda tadbirkor, "Shuhrat" medali sovrindori, Konimex tumani ma'suliyati cheklangan jamiyat rahbari Saidova Dilrabo Alikulovna bilan talabalar suhbatlari bo'lib o'tdi. Suhbat jarayonida tadbirkorlik bilan shug'ullanmoqchi bo'lgan talabalar o'zlarini qiziqtirgan savollariga javob topishdi.

Tahlil va natijalar. Dilrabo Saidova tadbirkorlik faoliyati davomida o'zining erishgan natijalari, ungacha bo'lgan ayrim qiyinchiliklar haqida so'zlab bergan. Shuni ta'kidlash joizki Dilrabo Saidova asli kasbi hamshira bo'lgan. U Tadbirkorlik sohasiga o'zining qiziqishlari bois qadam qo'ygan. U dastlab Tadbirkorlik faoliyatini yo'lga quyishda 2 ta tikuv mashinasida ish boshlagan, keyinchalik esa u bu sohadan yaxshigina daromad ola

boshlagach faoliyatini kengaytirib dastgohlari sonini oshirib kattagina Tikuvchilik sexini boshqarishga o'tgan. Hozirda tadbirkor ayolimuz Dilrabo Saidova ushbu Tikuv sexida 500 nafar xotin-qizlarimizni bandligini ta'minlagan.

"100 tadbirkorga 100 shogirt" shiori ostidagi „Navoiy viloyatidagi tadbirkor va hunarmand xotin-qizlarning tashabbuskor va innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlash“ mavzusidagi viloyat konferensiyasi o'tkazildi. Markaz tomonidan 2023-yil 1-avgust holatiga 3126 nafar (bandligi ta'minlanmagan uzoq muddat bola parvarishlash ta'lidida bo'lgan mushkul iqtisodiy ahvolga tushgan ayollar) tadbirkorlik va mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblarga o'qitildi.

Shulardan, 674 nafari o'zini-o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yhatdan o'tishdi. Maftuna Rahimova, Manzura Hasanova, Shahnoza Ro'ziyeva va Ziyat Abdullayevlarni misol keltirish mumkin. Bu yerda bandlikning asosiy negizida boshlang'ich sarmoya ajratilgan subsidiya olishi kerakligi ko'zda tutilgan. Bugungi kunda 211 nafar vaqtincha ishsiz xotin-qizlarni tadbirkorlarga biriktirib, hozirda ularning 146 nafari o'ziga oilasiga daromad keltiradigan darajaga chiqishdi. O'tkazilgan konferensiyada asosan xotin-qiz tadbirkorlarni ancha vaqtdan kredit surab murojaat qilgan 14 nafari o'z faoliyatini boshlash va rivojlantirish uchun joy so'ragan 17 nafar boahlang'ich uchun subsidiya so'ragan 11 nafar, hunarmandchilik "Ustoz-shogird" o'qitish bo'yicha 9 nafar va boshqa masalalarda 10 nafar xotin-qizlar muommolari o'rganildi va ijobiy hal etildi[7].

Bundan tashqari, Navoiy viloyatida yana bir qancha "Faol tadbirkor" ko'krak nishoni bilan taqdirlangan „Chados " mas'uliyati cheklangan jamiyati rahbari Husanova Latofat Nurillayevnani aytishimiz mumkin[7]. Viloyat xotin-qizlari tadbirkorlik sohasiga o'zining faol xissasini qo'shganligi va jonbozlik ko'rsatganligi buning yaqqol dalilidir.

Xulosa o'rmda shuni ta'kidlash joizki buguni kunda Tadbirkorlik fa'oliyati juda keng yo'lga quyilmoqda, ayniqsa bunda ayollarimiz o'zining mehnatsevarligi bilan ahamiyatli o'rin egallamoqda. Davlatimiz tomonidan tadbirkorlik qilish uchun yaratilgan qo'lay imkoniyatlar sabab tadbirkor ayollar safi yanada kengaydi. Tadbirkorlik faoliyatini boshlashda bir qancha qulayliklar yaratildi, xususan subsideyalar ajratildi, bank tomonidan foizsiz kreditlar ajratiladigan bo'ldi, shuningdek ko'pgina qarorlar qabul qilinib, bu qarorlar tadbirkorlarimiz uchun yanada manfaatli bo'ldi.

ADABIYOTLAR

1. "Yuksak Ma'naviyat -Yengilmas kuch " 2008 y 43- bet
2. "Tadbirkorlik Va biznes Asoslari " darslik Toshkent " Ilm Ziyoy " 2014 y 2-bob 27- bet
3. Prezident Shavkat Mirziyoyev 2022- yil 7- martdagi PF-87-sonli "Oila va Xotin-qizlarni Tizimli qo'llab- quvvatlashga doir ishlarni yanada jadallashtirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
4. <http:// uza.uz>
5. <http:// navstat.uz>
6. <http://hisobot.stat.uz>
7. <http://yoshlarovozi.uz>
8. Faol tadbirkor <http://president.uz>